

Список використаних джерел

1. Martinho, V.J.P.D. Efficiency analysis of the Portuguese wine industry using accounting and operational metrics [Електронний ресурс] / V.J.P.D. Martinho. *ResearchGate*. 2022. URL: https://www.researchgate.net/publication/359232964_Efficiency_analysis_of_the_Portuguese_wine_industry_using_accounting_and_operational_metrics.
2. Чернелевський Л. М., Осадча Г. Г. Управлінський облік на підприємствах харчової промисловості. Навчальний посібник. Київ: Пектораль, 2005. 364 с.
3. Zhang C., Rosentrater K.A. Estimating economic and environmental impacts of red-wine-making processes in the USA // *Fermentation*. 2019. Т. 5, № 3. DOI: 10.3390/fermentation5030077.
4. Fragoso, R., & Vieira, A. A. C. (2022). Efficiency analysis of the Portuguese wine industry using accounting and operational metrics. *Results in Engineering*, 14, 100389. <https://doi.org/10.1016/j.rineng.2022.100389>

Анотація. The role of accounting information in the process of cost management at wineries is studied, modern approaches to assessing production efficiency are considered, based on both national and international experience. The peculiarities of management accounting in the food industry, in particular in winemaking, are analyzed, and the need to use analytical tools for strategic decision-making is substantiated.

Ключові слова: cost accounting, winery, management accounting, efficiency, accounting information.

УДК 657.3:658.15

DOI 10.31521/978-617-7149-86-5-90

ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ: ПІДХОДИ, ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗВІТНОСТІ ТА ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ

Лугова О.І., канд. екон. наук, доцентка

Миколаївський національний аграрний університет

<https://orcid.org/0000-0003-4432-0295>

Анотація. Розглянуто основні підходи до формування фінансового результату підприємства відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку. Досліджено вплив елементів облікової політики на визначення фінансового результату. Узагальнено практичні інструменти, які можуть бути застосовані для обґрунтованої оптимізації фінансового результату з урахуванням законодавчих норм та економічної доцільності.

Ключові слова: фінансовий результат, прибуток, збиток, звітність, облікова політика, амортизація, запаси, резерви, курсові різниці.

Фінансовий результат підприємства відображає наслідки здійснення господарської діяльності протягом звітного періоду та виражається у формі прибутку або збитку. У межах системи бухгалтерського обліку цей результат формується шляхом зіставлення доходів і витрат, що є базисом для аналітичної оцінки ефективності управління ресурсами та прийняття стратегічних рішень, зокрема у сфері оподаткування та інвестування.

Під час підготовки фінансової звітності фінансовий результат

диференціюється за видами діяльності підприємства, зокрема операційної, фінансової та інвестиційної. Така класифікація дозволяє здійснити глибший аналіз джерел формування прибутковості та виявити вплив різних видів діяльності на загальний результат. Відповідно до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, зокрема НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1], форма № 2 «Звіт про фінансові результати» передбачає відображення як валового, так і чистого фінансового результату.

З метою підвищення показників прибутковості та ефективного управління фінансовими результатами підприємства застосовують низку інструментів, передбачених обліковою політикою відповідно до Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства [2]. До найбільш розповсюджених належать:

1. Амортизаційна політика. Регулювання амортизаційних витрат здійснюється шляхом зміни строку корисного використання, ліквідаційної вартості або методу нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів. Вибір методу (прямолінійний, зменшення залишкової вартості, кумулятивний тощо) безпосередньо впливає на величину витрат та, відповідно, на прибуток. Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби» [3], підприємство має право змінювати метод амортизації, що потребує внесення відповідних змін до облікової політики та застосовується лише з моменту зміни.

2. Консервація основних засобів. Якщо об'єкт основних засобів тимчасово не експлуатується, амортизацію на нього можна припинити. Таке рішення оформлюється наказом по підприємству та передбачає техніко-економічне обґрунтування. Це дозволяє уникнути нарахування зайвих витрат, що покращує фінансовий результат звітного періоду.

3. Переоцінка активів і зменшення/відновлення корисності. Відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби» [3], 8 «Нематеріальні активи» [4], 28 «Зменшення корисності активів» [5], якщо справедлива вартість активу суттєво змінюється, можна провести його переоцінку або тест на зменшення корисності. Результати таких операцій можуть або зменшити витрати (через дооцінку), або збільшити (у разі уцінки). Ці зміни мають обліковуватися відповідно до стандартів і можуть впливати на податкові різниці.

4. Облік МНМА. До малоцінних необоротних матеріальних активів застосовують методи списання «100 %» або «50/50». Перший дозволяє включити всю вартість до витрат відразу після введення активу в експлуатацію. Таким чином, можна регулювати витрати звітного періоду шляхом вибору відповідного методу.

5. Уцінка запасів. Згідно з НП(С)БО 9 «Запаси», запаси оцінюються за найменшою з двох величин: первісна вартість або чиста вартість реалізації (ЧВР). Якщо ЧВР знижується, різниця списується на витрати. У разі зростання ЧВР у наступному періоді – виникає дохід. Це створює механізм гнучкого впливу на фінансовий результат у рамках чинних нормативів.

6. Формування резервів. Створення забезпечень дозволяє рівномірно розподіляти великі витрати у часі. Наприклад, резерви на виплати відпусток або гарантійні зобов'язання визнаються як витрати поточного періоду, зменшуючи

прибуток, але водночас забезпечуючи фінансову стійкість у майбутньому.

7. Операції з безповоротною допомогою та прощенням боргу. При отриманні безповоротної фінансової допомоги або прощенні боргу, боржник визнає дохід, що прямо впливає на фінансовий результат. Однак, для податкового обліку можливі обмеження на включення таких доходів або витрат залежно від статусу контрагента.

8. Курсові різниці. У підприємств, що здійснюють валютні операції, виникає прибуток або збиток залежно від зміни обмінного курсу. Ці різниці визнаються відповідно до переліку операційної чи неопераційної діяльності та відображаються в доходах або витратах відповідного звітного періоду.

9. Методи оцінки запасів. Вибір методу (ФІФО, середньозважена вартість, ідентифікована вартість) безпосередньо впливає на собівартість реалізованої продукції, а відтак і на фінансовий результат. Метод ФІФО, наприклад, за умов зростання цін дозволяє формувати меншу собівартість та вищий прибуток, у порівнянні із середньозваженим методом.

10. Доходи і витрати майбутніх періодів. За принципом нарахування доходи визнаються тоді, коли вони зароблені, а витрати – коли понесені. Використання рахунків класу 6 і 9 для відображення доходів і витрат майбутніх періодів забезпечує точність формування фінансового результату. Наприклад, попередньо оплачені послуги або передплати розподіляються пропорційно на майбутні звітні періоди, що дозволяє уникнути переключень у звітності.

Особливу увагу слід приділити питанням співвідношення показника чистого фінансового результату, наведеного у Звіті про фінансові результати, та змін у величині нерозподіленого прибутку (збитку), що відображається у Балансі. У деяких випадках розбіжності між цими показниками є цілком допустимими й обумовлені впливом таких факторів, як нарахування дивідендів, формування резервного капіталу, здійснення дооцінки та інші коригувальні операції, які не відображаються безпосередньо у складі доходів і витрат звітного періоду.

У підсумку, формування фінансового результату потребує не лише дотримання вимог облікових стандартів, а й глибокого розуміння економічної сутності господарських операцій та стратегічного підходу до облікової політики. Оптимізація цього показника є важливою умовою підвищення прозорості фінансової звітності, удосконалення внутрішнього контролю та формування обґрунтованих управлінських рішень у межах правового поля.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 Загальні вимоги до фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 ; станом на 06.03.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України : Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635 ; станом на 18.10.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>
3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 Основні засоби : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 ; станом на

29.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 Нематеріальні активи : Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 ; станом на 17.02.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>

5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 Зменшення корисності активів : Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817; станом на 03.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text>

Abstract. The main approaches to the formation of the financial result of an enterprise in accordance with the requirements of national accounting standards are considered. The influence of accounting policy elements on the determination of financial result is studied. Practical tools that can be used for reasonable optimisation of the financial result, taking into account legislative norms and economic feasibility, are summarised.

Keywords: financial result, profit, loss, reporting, accounting policy, depreciation, inventories, reserves, exchange rate differences.

УДК 368.54

DOI 10.31521/978-617-7149-86-5-91

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Мельник О.І., канд. екон. наук, доцентка
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0000-0001-8639-7755>

Анотація. Визначено роль та сучасні тенденції розвитку агрострахування в умовах трансформаційних змін. Обґрунтовано перспективні напрями розвитку страхування сільськогосподарських ризиків в Україні з урахуванням міжнародного досвіду.

Ключові слова: страхування; агрострахування; страхові премії; страховий захист; державно-приватне партнерство; продовольча безпека.

Постановка проблеми. У контексті загроз, що виникли внаслідок воєнних дій, зміни клімату та глобальних продовольчих викликів, агрострахування набуває нового значення як стратегічний інструмент забезпечення стабільності розвитку аграрного сектора економіки. Поширення досвіду впровадження аграрного страхування дозволяє ефективно розподіляти ризики, мінімізувати втрати для аграрних підприємств й підтримувати продовольчу безпеку держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Попри потенціал аграрної галузі, ринок агрострахування в Україні характеризується на сьогодні низьким рівнем охоплення. За різними оцінками фахівців страхові продукти в останні роки охоплювали не більше 5-7% сільськогосподарських угідь [2, 3]. При цьому сума страхових платежів за договорами добровільного страхування сільськогосподарської продукції зменшилась більш ніж удвічі (з 226285 тис. грн у 2019 р. до 101529 тис. грн у 2024 році) [4]. Основними чинниками такого стану залишаються висока вартість страхування, обмежена поінформованість аграріїв,